

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

UN DELS AUTORS MÉS SINGULARS I VOLGUDAMENT MINORITARIS DE LES LLETRES EN LENGUA CATALANA ÉS JOSEP PALÀCIOS (SUECA, 1938). DOS ANYS DESPRÉS DE 'LA IMATGE' PRESENTA 'ALFABET TERMINAL', NOVA VERSIÓ D'UN DELS SEUS MILLORS LLIBRES

La supervivència de les respostes

JOAN GARÍ

Josep Palàcios és el nostre escriptor més singular. Entén la literatura com l'orfebre contempla l'or o la plata –i la realitat, com la sospita un alquimista–. Aquella pols seca que imaginaven els àrabs –*al-iksir*–, amb la propietat de guarir les malalties i aconseguir la immortalitat, és un secret que Palàcios ha desxifrat i fa anys que s'entesta a detallar-nos-el. No esperem, però, que el missatge que contenen els seus escrits supere els límits de la tipografia. Tot comença i acaba en una caixa d'impremta (el ciberespai?; això és un somni de bojos). Per això, des de tants anys, aquest escriptor de Su-

eca, a la Ribera del Xúquer, sent la necessitat de recordar-nos que *Sueca* vol dir “mercat” i *Xúquer* vol dir “devastador”. Els àrabs el van ensinistrar bé.

El mercat de la paraula és només un joc perpetu de construcció-destrucció. Per això el ventall d'històries que es poden contar és limitat. I per això la missió d'un escriptor –segons l'entén Josep Palàcios– és contar-nos sempre la mateixa història –mantenint-ne la substància, modificant obsessivament la seua literalitat.

Els llibres emblemàtics de Josep Palàcios estarien encara a l'abast només d'uns quants elegits (ja que eren autoedicions) si no fos perquè els va reunir finalment en els dos volums de *La imatge* a Publicacions de la Universitat de València l'any 2013. Allí podíem trobar la primera redacció d'*Alfabet* (o *AlfAbet*), el producte de la seua col·laboració amb el pintor Manuel Boix. Aquell conjunt inicial de relats (vint-i-sis, un per cada lletra del nostre abecedari) tenia la força insuflada d'un escriptor epigramàtic, amic de la paradoxa i els jocs de paraules, densament complex. El volum s'obria amb *A d'Altura*, la història d'un vell eremita que aconseguia finalment el seu cim, “l'agulla més alta de la Terra”. Allí sanglotava: “¿Tampoc ara, Senyor, no em mostrareu la vostra cara?” El silenci el desesperava però, quan ja ho donava tot per perdut, una altra figura s'hi acostava sigil·losament. “Com és que heu tardat tant a presentar-vos, Senyor?”, mormolava l'eremita. A la qual cosa l'al·ludit responia: “M'ha costat molt pujar fins a tu”.

ALFABET TERMINAL
JOSEP PALÀCIOS
PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
272 PÀG. / 25 €

Les preguntes de la saviesa

Aquesta història parabòlica i totes les altres van ser modificades per Josep Palàcios (en el sentit més pròpiament cultural: corregida i augmentada) per a l'edició d'un segon *AlfaBet* (ara amb la B majúscula) publicat per l'editorial Empúries l'any 1989. Com l'alquimista incansable a la recerca del seu elixir, Palàcios reescriu obsessivament el seu text. “¿Hi ha dues històries que siguin iguals?”, s'interrogava en el seu proemi. La pregunta incloïa, retòricament, la resposta. De fet, en el relat *O* confessaria: “La saviesa consisteix en les preguntes. La supervivència, en les respostes”. I no es tracta, certament, de ser més savis; es tracta de perdurar més enllà de la pròpia biologia.

Un quart de segle més tard, Palàcios ens ofereix en *Alfabet terminal* (també a Publicacions de la Universitat de València) una nova versió del seu llibre emblemàtic. ¿Han millorat, en aquesta reescriptura, els seus relats? No sabria dir-ho. Potser la millor versió era la primitiva, la més concentrada, la més laconica. En *AlfaBet* escriu: “Una moneda llançada enlaira, per l'única probabilitat per la qual resultava fascinant apostar era pel cantell”. Ara, en *Alfabet terminal*, aquesta magnífica frase ha estat substituïda per aquesta altra: “Una burxada en la cutícula del dit menut del peu, no distingí si el dret o l'esquerra, li féu arrugar la pell del front”. El lector jutjarà (jo ja ho he fet).

“El qui no s'oposa, el qui no diu i es contradiu no arriba enlloc”. Molt bé, senyor Palàcios. El joc és tot, i tot està en joc. “*Et tout le reste –ara sí– n'est que littérature*”. ♦♦

“JOSEP PALÀCIOS ENS OFEREIX, EN 'ALFABET TERMINAL', UNA NOVA VERSIÓ DEL SEU LLIBRE EMBLEMÀTIC, PUBLICAT PER PRIMERA VEGADA L'ANY 1987”

ARA

Mathias Énard, treu-nos d'aquí!

MONTSE VIRGILI

David Foenkinos (París, 1974) és una estrella a França. Les seves novel·les són supervendes i fins i tot el mateix es-

criptor, acompanyat del seu germà, ha portat al cinema una de les seves últimes novel·les, *La delicadesa* (RBA-La Magrana, 2011). Interpretada per Audrey Tautou, a la gran pantalla.

A *Charlotte* ens narra la història real de la pintora jueva Charlotte Salomon, que va morir assassinada a Auschwitz el 1943. Tenia només 26 anys i estava embarassada quan va arribar-li la mort.

Foenkinos s'apodera d'aquesta desgràcia per escriure una biografia de Salomon en frases curtes que

s'acaben en un punt i a part. Amb l'aparença d'un gran poema en prosa, Foenkinos barreja la vida de la pintora alemanya amb l'obsessió d'ell per ella, que li fa visitar cadascun dels escenaris crucials de la seva existència.

No hi ha cap frase en tota la novel·la amb prou força perquè valgui la pena separar-la de la següent. La decisió de convertir la novel·la en prosa poètica és un exercici de vanitat carrinclona sense justificació possible.

Foenkinos descriu la Charlotte com un àngel perseguit per la tragèdia. I ens la dibuixa posseïdora d'una

bellesa virginal que ens farà encara més insuportable el desenllaç. La delicadesa i el turment que arrossega el personatge es fon amb les inquietuds intel·lectuals i amb una sensibilitat fora mida. L'escriptor ens descobreix els gustos pictòrics i literaris de la Charlotte com si fossin la llista de la compra. “Admira profundament Van Gogh, descobreix Chagall. Venera Emil Nolde [...]”. Tot i així, l'única descripció que trobarem sobre les pintures de Salomon es resumirà en una frase: “Un esclat de colors”.

Foenkinos es queda en la superficialitat dels

CHARLOTTE
DAVID FOENKINOS
EDICIONS 62 / ALFAGUARA
TRADUCCIÓ DE MERCÈ UBACH
224 PÀG. / 17,90 €

relats sobre l'Holocaust. No n'hi ha prou a veure la pel·lícula *La llista de Schindler* i després escriure una novel·la sobre la Shoah. *Charlotte* s'amara dels tòpics d'una manera insuportable.

La novel·la ha estat guardonada amb dos premis literaris de renom, a França: el Renaudot i el Goncourt des Lycéens, un premi, aquest últim, que atorguen els alumnes dels col·legis francesos. Un dels darrers Goncourts des Lycéens se'l va endur Mathias Énard, un escriptor francès que viu a Barcelona, per *Parla'ls de batalles, de reis i d'elefants* (Columna, 2011). No perdeu el temps amb Foenkinos i busqueu l'Énard entre les prestatgeries. La vida és massa curta per omplir-la de novel·les afectades i buides. ♦♦